

Historisk Samfund for Randers Amt 1906—1956

Historisk Samfund for Randers Amt
fejrer i år 50-års jubilæum og udsender
hermed sin halvtredsindstyvende årbog

AF OLE WARTHØE HANSEN

Stiftelsen af de historiske samfund i Danmark finder sted i årene umiddelbart efter 1900. Fhv. folketingsmand Fr. Boisen havde indsamlet historiske efterretninger om Møns historie, og dette var anledningen til, at højskoleforstander Ludvig Schrøder i Askov omkring 1901 henvendte sig til stiftamtmand Stemann i Ribe med forslaget: Kan noget lignende gøres i Ribe amt? Efter at sagen havde hvilet et års tid, udsendtes indbydelser til historisk interesserede mænd i amtet, og man blev hurtigt enige om målet: Stiftelsen af en historisk forening.

Nu fulgte offentlige møder på Askov, i Ribe og Varde. Endog på et skolemøde i Esbjerg beredtes jorden for den nye vækst, og i løbet af sommeren 1903 blev det første amtssamfund en realitet. Den nye forenings navn blev *Historisk Samfund for Ribe Amt*. Et barn af højskolen, kunne man sige, og forbillede for alle de historiske samfund, der blev til i årene herefter — også *Historisk Samfund for Randers Amt*.

Ved et tilbageblik over Historisk Samfunds arbejde og vækst gennem et halvt århundrede er der blandt de mange års medarbejdere enkelte, som træder særlig tydeligt frem. Stiftelsen af Historisk Samfund for Randers Amt og samfundets trivsel gennem den første menneskealder er så nøje knyttet til een af disse, *redaktør Engelbert Drøhse*, at han med rette er blevet nævnt som samfundets stifter.¹⁾

Redaktør Drøhse havde straks set, at eksemplet fra Ribe amt burde følges op i Randers, og som den handlingens mand han var, tøvede han ikke med at finde veje for det arbejde, der lige ind til hans død i 1940 skulle blive hans hjertebarn.

Det første forberedende arbejde blev gjort 1904—05. I nogle notitser henvendte Engelbert Drøhse sig til dagbladenes læserkredse, og siden fulgte samtaler med historisk interesserede mænd i by og på land.

Men at få gnisten til at fænge i Randers var i første omgang ikke så lige en sag, og der kom da også først rigtig fart i tingene, da man

Redaktør Engelbert Drøhse
Formand 1906–1939

i Århus-bladene i august 1905 kunne læse en notits om, at man i Århus tænkte på at oprette et historisk samfund for Århus og Randers amter.

»En saadan »Erobring« af vort historiske Opland ansaa vi for at være et Indgreb i vore Interesser«,²⁾ siger Engelbert Drøhse, og nu blev der indbudt til et snævrere møde på Randers Rådhus, den 25. august 1905, og det blev overdraget particulier R. C. Andersen, sparekassekonsulent Schmidt og redaktør Drøhse at udarbejde et op-råb og i det hele taget at arbejde videre på dannelsen af et historisk samfund i Randers amt.

Men endnu en gang lod Århus høre fra sig. I januar 1906 modtog man i Randers en skriftlig henvendelse fra historisk interesserede mænd i Århus om at søge oprettet et historisk samfund for hele Århus stift. Endelig da blev der sammenkaldt til et offentligt møde på Randers Rådhus, den 23. januar 1906.

Under dette møde opstod en længere diskussion om, hvorvidt man burde modtage tilbudet fra Århus eller ej. — Kunne et historisk samfund trives i Randers amt? Det erkendtes dog på mødet som den almindelige mening, at man næppe i nogen større udstrækning ville få befolkningen i Randers amt til at gå med til et »stiftssamfund«, og ved den følgende afstemning forkastedes en sammenslutning af

amterne med stor majoritet. Forsamlingen vedtog derpå at søge oprettet et Historisk Samfund for Randers Amt. Der nedsattes et udvalg til at arbejde videre med sagen, og dette kom til at bestå af particulier R. C. Andersen, pastor Jeppe Jensen, Harridslev, fhv. lærer Schmidt, Randers, lærer A. Kristensen, Romalt, og redaktør Engelbert Drøhse.

I løbet af februar måned 1906 udsendtes et trykt cirkulære til kendte mænd i amtet med opfordring til at virke for tilslutning til samfundet. Denne første henvendelse gav ca. 170 medlemmer. Det konstituerende møde fandt sted den 7. juli 1906 i Helligåndshuset med ialt ca. 100 deltagere. Endnu en sidste gang søgte man fra Århus-samfundets side at tale for en sammenslutning, idet hr. cand. theol. Bågå, Testrup, var kommet til stede som talsmand; — og endnu en sidste gang sagde Randers nej tak ud fra den betragtning, at interessen for historisk samlearbejde ville være størst, når arbejdet fik snævert lokalpræg.

Til den første bestyrelse valgtes particulier R. C. Andersen, Randers, pastor Christensen, Krstrup, redaktør Engelbert Drøhse, Randers, cand. theol. J. Estrup, Skaføgård, lærer S. Jensen, Randers, pastor Jeppe Jensen, Harridslev, og højskoleforstander J. Michelsen, Mellerup. Bestyrelsen konstituerede sig senere med redaktør Drøhse som formand og sekretær og particulier R. C. Andersen som næstformand og kasserer. Desuden nedsattes redaktionsudvalg og foredragsudvalg.

Siden supplerede den første bestyrelse sig med gårdejer A. Levring, Væth, og greve J. C. Scheel, Gl. Estrup, som repræsentanter for henholdsvis gårdmandsstanden, der udgjorde et stort antal af samfundets medlemmer, og for de historiske borge i amtet.

Historisk Samfunds første bestyrelse med redaktør Engelbert Drøhse som formand anlagde — og gennemførte i en lang årrække — samfundets arbejde i henhold til de love, der med visse ændringer gælder i dag. Der stod i den første formålsparagraf, at »Formaalet for Historisk Samfund for Randers Amt er at virke til Oplivelse af historisk Sans ved at fremdrage den stedlige Historie«³). Dette mål skulle søges nået 1) ved udgivelsen af en årbog, 2) ved offentlige møder med foredrag på egnede steder, samt om muligt ved 3) at fremhjælpe udgivelsen af samlede bearbejdelser af historiske emner inden for amtet.

Historisk Samfunds årbog.

Den første årbog udkom i maj 1907, og siden da har der foreligget en bog hvert år. På et par undtagelser nær (Tillæg 1942 og årbog

1943) har Historisk Samfunds årbog holdt sit format, men bogens sidetal har svinget med økonomisk gode og dårlige tider.

Årbogen begynder i 1907 med ca. 150 sider, et sidetal, der holder indtil 1919. Efter den første verdenskrig tvinger prisstigninger bestyrelsen til at begrænse sidetallet til ca. 100, men i årene umiddelbart efter stiger sidetallet atter gradvis. I årene 1926—1939 har årbogen atter 150 sider, men under den anden verdenskrig må atter foretages en begrænsning. Årbogen når atter 150 sider efter krigens afslutning, men i årene 1946—1955 bevæger sidetallet sig mellem 90 og 150.

I 1954 gennemførtes en fuldstændig omlægning og modernisering af Historisk Samfunds årbog. Den sats, som siden da anvendes, medfører en effektiv udnyttelse af bogsiden, og med den nye opsætning søger man i det hele taget at imødekomme vor tids æstetiske krav. Årbogens røde omslag forsvandt ved samme lejlighed, og nu fremtræder bogen i et enkelt og »renere« ydre udstyr, hvor samfundets bomærke, arkivar A. Thisets heraldiske arbejde, gengives i mindre størrelse. Årbog 1954 tilegnedes lokalhistorikeren Aage Sørensen, Møllerup.

Om årbogens indhold gennem 50 år kan henvises til det fuldstændige forfatterregister, der bringes andet sted i denne bog, og som velvilligst er udarbejdet af hr. vicebibliotekar Sigurd Krogh, Randers.

Foruden den årlige indholdsfortegnelse i hver årbog foreligger følgende registre til Historisk Samfunds årbog:

1916: Samlet gengivelse af de ti første årbøgers indholdsfortegnelser.

1931: Afhandlinger i samfundets 25 årbøger (1907—31).

1944: Der bringes i lighed med årene 1916 og 1931 en samlet gengivelse af indholdsfortegnelser i samfundets årbøger 1907—44.

Siden 1944 er der til hver årbog udarbejdet en navneliste omfattende alle person- og stednavne i årbogen. Udarbejdelsen er i tiden 1944—1953 foretaget af hr. Aage Sørensen, Møllerup.

I et par tilfælde har Historisk Samfund medvirket ved udgivelsen af større samlede historiske bearbejdelser.

Som tillæg til årbog 1942 udkom i 1943 N. R. Estrup: Oplysning om Fredskovsforholdene i Fjeld Skov. Udgivelsen blev bekostet af *J. B. S. Estrups og Regitze Holstens Fond*.

Årbog 1943 skiller sig ud fra samfundets øvrige årbøger ved at være een, samlet historisk-topografisk beskrivelse af Hvornum sogn i

Onsild herred. Dette stykke sognehistorie er samlet og skrevet af *P. Fløe Jensen* og *Johan C. Sulkjær* og udgivet under medvirken af *Udvalget angående iværksættelse af ekstraordinære trykkearbejder*.

Det samarbejde med Randers Museums historiske afdeling, der blev indledet i 1947, satte straks spor i årbogen. Samme år fremkommer den første beretning om museets arbejde i årets løb, og siden 1948 er årbogen udgivet »Under medvirken af Randers Museums historiske Afdeling«.

Den årlige beretning fra Randers Museum er siden udvidet, og efter flere forsøg forelå endelig i 1955 den første samlede oversigt *Fra Museer og Arkiver*, hvori man søger at give en samlet redegørelse for arbejdet i museer og historiske arkiver i Randers amt. Rammen er lagt fast, og alle lokalhistoriske institutioner indbydes til hvert år at fylde den.

I årbog 1948 ses for første gang den nu traditionelle redegørelse: *Større arbejder ved Randers Amts Kirker*. I provsternes indberetninger gives herigennem en kortere eller længere beretning om restaureringer og nyanskaffelser i amtets kirker.

Udflugter og møder.

Årbogens regelmæssige, korte meddelelse: *Til Medlemmerne* fortæller om en lang række af offentlige møder med foredrag på historisk kendte steder i Randers amt. Det vil føre for vidt — og faktisk er det unødvendigt — at nævne den lange række af herregårde og kirker, som er besøgt i dette halve århundrede. Men een ting virker slående ved næsten alle disse møder og siger bedre end ord noget om det behov for historisk viden hos mennesker, som Historisk Samfund har tilfredsstillet: Mødedeltagernes antal. Eksempelvis skal nævnes:

- 1913: Årsmøde på Støvringgård Kloster. Talere: Dr. phil. fru Lis Jacobsen og pastor Jeppe Jensen, Harridslev, — 500 deltagere.
- 1915: Årsmøde ved Løvenholm. Taler: Godsejer, cand. theol. J. Estrup, Skaføgård, — 600 deltagere.
- 1917: Årsmøde på Skaføgård. Taler: Godsejer, cand. theol. J. Estrup, — 2500 deltagere.
- 1922: Årsmøde på Kalø. Talere: Redaktør Engelbert Drøhse og translator Peter Holm, Århus, — 300 deltagere.
- 1923: Årsmøde på Bidstrup. Taler: Godsejer Honnens de Lichtenberg, — 1500 deltagere.

1926: Årsmøde på Katholm. Talere: Godsejer, cand. theol. J. Estrup og museumsinspektør Peter Holm, Århus. 12—1500 deltagere.

Ved denne lejlighed oplæstes et digt af cand. jur. Aage Lind, Skrodhøj — skænket Historisk Samfund til dette stævne.

Endnu i 1930 meddeles der om 600 deltagere ved årsmødet på Møllerup (Taler: Bibliotekar Haugsted, Århus), men herefter fortælles der ikke længere om mødernes størrelse. Deltagerantallet bliver af forskellige grunde (landbrugskrisen?) mindre og mindre, og i 1955 regnede man det for et godt besøgt møde, da der deltog ca. 75 i udflugten til vikingegravpladsen *Lindholm Høje* ved Nørre Sundby.

Blandt Historisk Samfunds talrige møder er der enkelte, der udskiller sig og berettiger en særlig omtale.

1. Den store Blicherfest i Spentrup i juni 1916 havde karakter af en folkefest med ikke færre end 4000 deltagere. Digteren Jeppe Aakjær talte om Blicher. Provst Th. Møller fortalte om Spentrup kirke og til sidst nedlagdes krans på digterens grav. Historisk Samfunds formand, redaktør Engelbert Drøhse, udtalte nogle mindord.

2. Et hjemstavnskursus i sig selv er vel ingen større begivenhed. Men når det kun een gang er sket, at Historisk Samfund har lagt navn til et sådant, skal det også nævnes som et værdifuldt led i det lokalhistoriske arbejde. Historisk Samfunds hjemstavnskursus fandt sted i Rønde i august måned 1924. Dette kursus skal have været godt besøgt. Kursus blev ledet af bibliotekar Ejler Haugsted, Århus, og var det første i sin art her på egnen. Formanden bringer i sin årsberetning mange lovord om dette hjemstavnskursus og bebuder et nyt ad åre. Dette skete nu ikke, men måske var det muligt i vore dage at finde en kursusform, der kunne imødekomme vor tids krav.

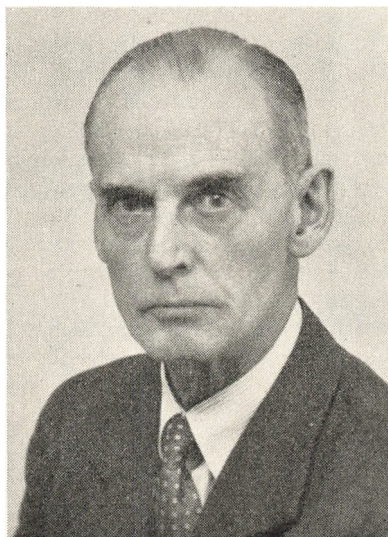
3. Årsmødet, den 12. juli 1925, blev afholdt i forbindelse med det store national-historiske stævne ved Kalø slotsruiner. Dette stævnes formål var at skaffe bidrag til Nationalmuseumsfonden, og en indsamling, som blev foretaget i forbindelse med Kalø-stævnet, gav det smukke resultat 4000 kr.

Ved stævnet på Kalø talte museumsinspektør Hans Kjær, forfatteren Johs. V. Jensen og fhv. minister H. P. Hanssen.

Johs. V. Jensens digt »*Hvor smiler fager den danske kyst*« var trykt som sangblad til denne lejlighed, og formanden, redaktør Drøhse, meddelte på mødet, at det var første gang denne sang blev sunget i offentlig forsamling⁴).

4. I året 1931 kunne Historisk Samfund fejre sit 25-års jubilæum.

Amtmand P. Holck
Formand 1941–1947

Jubilæumsfesten fejredes på Clausholm. Lensbaron H. Berner Schil-den Holsten havde indbudt samfundets medlemmer til at se slottet, og siden holdtes foredrag af lensbaronen og godsejer, cand. theol. J. Estrup, Skaføgård. — Formanden, redaktør Engelbert Drøhse, gjorde rede for samfundets virksomhed gennem 25 år.

5. I 1948 — hundredåret for Blichers død — afholdtes i juni måned i Spentrup præstegård en Blicher-mindefest. En gammel Randers-latinskoledreng, forfatteren Carl Dumreicher, holdt hovedtalen om digteren Steen Steensen Blicher, og pastor Christensen, Spentrup, foretog afsløring af mindestenen i Spentrup præstegård. I Spentrup kirke holdtes samme dag gudstjeneste ved biskop, dr. theol. Skat Hofmeyer.

Endelig opførtes Blichers »Æ bindstow« af Thorning-amatørerne, og til slut var der bål ved gadekæret med sang af organist Børner-Nielsens motetkor. Det strålende sommervejr havde lokket over 500 mennesker til den store mindefest i Spentrup præstegård.

På årsmødet, den 16. juli 1939 på Rosenholm, meddelte Historisk Samfunds første formand, at han nu efter 33 års forløb agtede at nedlægge sin formandspost. Redaktør Engelbert Drøhse døde allerede året efter, den 23. december 1940.

Nekrologen i årbogen samme år blev skrevet af samfundets næst-

formand, godsejer, cand. theol. Jacob Estrup. Godsejer Estrups mindeord udtrykker stor beklagelse og sorg over Engelbert Drøhses død. Denne mand havde utrætteligt virket for stiftelsen af Historisk Samfund og som dets formand gennem en menneskealder båret hovedparten af byrderne med arbejdet i samfundet. Godsejer Estrup slutter med at fremhæve den taknemlighedsgæld, som Historisk Samfund står i til sin stifter og mangeårige leder.

Året 1941 blev et år med store forandringer. Foruden formanden, redaktør Engelbert Drøhse, var to andre bestyrelsesmedlemmer, godsejer, cand. theol. Jacob Estrup og gårdejer Anders Levring afgået ved døden. —

På generalforsamlingen, den 28. maj 1941, foretoges nyvalg til bestyrelsen, der nu fik følgende sammensætning:

Bibliotekar Chr. Berthelsen, Randers,
Pastor Jeppe Jensen, Mellerup,
Realskolebestyrer Erik Munch, Ryomgård,
Dommerfuldmægtig Schrøder, Mariager,
Amtmand P. Holck, Randers,
Sognefoged, amtsrevisor J. M. Jensen, Væth,
Læge Rendtorff, Randers,
Gårdejer Aage Sørensen, Mellerup, og
Bankfuldmægtig Fr. With, Randers.

Ved et møde i juni samme år konstituerede bestyrelsen sig således:

Formand: Amtmand P. Holck,
Næstformand og kasserer: Bankfuldmægtig Fr. With,
Sekretær: Bibliotekar Chr. Berthelsen.

Under den nye formand, amtmand P. Holcks ledelse søger bestyrelsen i de følgende år at tilføre Historisk Samfund nye kræfter ved at hverve nye medlemmer. En tillidsmandsordning for hele amtet omtales nu for første gang som et af midlerne til at skabe kontakt med nye mennesker. For at styrke samfundets økonomi søges nye veje, og der rettes henvendelse til kommunalbestyrelser og pengeinstitutter om støtte.

Trods bestyrelsens ihærdige bestræbelser på i disse år at bringe Historisk Samfund ud af den stilstand, som besættelsestid og prisstigninger medførte, kunne det dog ikke nægtes, at foreningen var gået i stå, og at nye veje måtte findes. Ikke blot svigtede økonomien og tilgangen af nye medlemmer, men årbogen stod ofte og manglede egnet stof. Underligt var det derfor ikke, at man overvejede så drastiske forholdsregler som at søge samarbejde — eller sammenslutning — med en anden historisk forening. Forslag herom blev dog stemt

ned på generalforsamlingen i Fladbro, den 21. september 1947. I stedet for vedtog man en kontingentforhøjelse. Forbindelsen med folk rundt i amtet skulle udbygges ved små egnsmøder, og man vedtog endelig at søge nært samarbejde med Randers Museums historiske afdeling.

Amtmand P. Holck og læge Rendtorff afgik som bestyrelsesmedlemmer og ønskede ikke genvalg. I stedet for indvalgte ingeniør Chr. Schwensen, Trudsholm, og provst, mag. art. Vagn Riisager. Ved et senere bestyrelsesmøde blev provst Riisager valgt til formand.

Det nære samarbejde mellem Randers Museums historiske afdeling og Historisk Samfund var i al sin enkelhed en genial løsning. Og hvad kunne vel være mere naturligt end samarbejde? Formålet med de to institutioners arbejde er dog det samme: at indsamle og bevare minder fra fortiden, og at gøre disse tilgængelige for såvel publikum som forskning.

Foreningslivet er i Randers by lagt ind i en solid ramme, og i fællesskab afholdes nu hvert år to møder i Helligåndshusets sal, og i sommerhalvåret arrangeres en udflugt til historisk kendte steder — almindeligvis inden for Randers amt.

Blandt fællesarrangementerne i Helligåndshuset indtager de byhistoriske skuespil en særlig plads. Det byhistoriske teaters idé og oprindelse skyldes Randers Museums formand, kontorchef Povl v. Spreckelsen, der i 1951 i en scenisk ramme — som nutidsfortæller — introducerede en række personer fra forskellige historiske perioder.

Denne måde at fortælle historie på ved hjælp af levende kilder har siden udviklet sig til rigtig »komedie«, idet v. Spreckelsen i sine byhistoriske spil: *En fredag i maj 1840 i den Bay'ske købmandsgård* (1954) og *Søren Hofmans Eventyr* (1956) er fundet frem til en form for historisk teater, der både belærer og morer. Medlemmer af de to bestyrelser optrådte som skuespillere i en nogenlunde korrekt ramme, som i hvert enkelt tilfælde måtte bringes til veje i Helligåndshusets sal.

De sædvanlige mødeaftener med højt kvalificerede fagfolk som talere har sjældent kunnet fylde en sal med plads til over 150 tilhørere, men det sidste byhistoriske spil, *Søren Hofmans Eventyr*, spillede fire aftener i træk for op imod 700 tilskuere.

Den tillidsmandsordning, som blev skitseret i 1942, blev foreløbig kun en plan. Først i 1952 kunne formanden, provst Riisager, meddele, at nu var tillidsmandsordningen ved at blive til virkelighed.

Tillidsmandsordningens ramme blev samtidig udvidet, således at Randers Museums historiske afdeling og Historisk Samfund skulle

Provst, magister Vagn Riisager
Formand siden 1947

have fælles tillidsmænd inden for Randers Museums arbejdsområde.

Tillidsmandssystemet er endnu langt fra gennemført og effektivt. Det tæller godt 30 personer, og Randers amt er ikke tilnærmelsesvis dækket. —

Historisk Samfunds økonomi og medlemstal.

Historisk Samfund er stiftet for halvtreds år siden af ideale grunde. De skiftende bestyrelser har udført foreningsarbejdet til gavn for medlemmerne, der modtog årbogen og fik del i møder og udflugter mod et beskedent medlemsbidrag, der til at begynde med var to kr.

Da det første arbejdsår var gået, havde Historisk Samfund nær ved 300 medlemmer, og dette års indtægter, ca. 550 kr., kunne så godt og vel dække trykningen af årbog 1907, der kostede 505 kr. Dertil kom portoudgifter, annoncer, honorarer m. m., og den økonomiske stilling viste således det første år et minus på ca. 225,— kr.

Året 1909 bringer medlemstallet op på ca. 500, men de øgede indtægter kan kun lige knap dække de også øgede udgifter. Regnskabet viser et minus på ca. 260,— kr.

Historisk Samfund modtager i 1910 for første gang statstilskud: 300,— kr. Men udgiftsposterne foredrag, honorar og møder stiger samme år med et tilsvarende beløb, og gælden er den samme som for-

rige år. Det følgende år har samfundet betalt sin gæld, og regnskabet udviser en kassebeholdning på ca. 70,— kr.

Medlemstallet er under den første verdenskrig i langsom, men støt fremgang, og omkring 1921—22 har Historisk Samfund 600 medlemmer. Den første verdenskrig medførte store prisstigninger. Trykning af årbogen var således steget til det dobbelte, og i 1919 så man sig nødsaget til at forhøje medlemsbidraget til 3,— kr. Ligeledes blev det nødvendigt indtil videre at begrænse årbogens omfang med et par ark. Ved disse forholdsregler blev det muligt at stabilisere samfundets økonomi i efter-krigsårene. Der oparbejdedes en reservefond, der i 1929 nåede et højdepunkt, ca. 2750,— kr.

I slutningen af 20'erne begynder så småt »de dårlige tider« at kunne mærkes i Historisk Samfund. Medlemstallet er i støt tilbagegang indtil 1940, og samfundet har da kun ca. 380 medlemmer.

Efter 1929 gik der langsomt svind i den økonomiske reserve, og i 1940 udgjorde den kun 708,— kr. Anonyme gaver (700,— kr.) i 1941 hjalp på den øjeblikkelige situation, men stigende udgifter medførte i 1942 en kontingentforhøjelse til 4,— kr. Samtidig søgte man samfundets økonomi styrket ved henvendelse til kommunalbestyrelser og pengeinstitutter. Henvendelsen gav i årenes løb helt gode resultater, og tilskud fra stat, amt, kommuner, banker og sparekasser m. m. udgjorde i regnskabsåret 1944 ialt 1705,91 kr. Stadige prisstigninger i årene efter den anden verdenskrig måtte snart medføre nye forhøjelser af medlemsbidraget. I 1947 vedtog generalforsamlingen en forhøjelse til 5,— kr. og i 1950 fulgte yderligere en forhøjelse til 6,— kr.

Fra 1940 steg medlemstallet atter langsomt. Tallet 400 passeredes i 1942, og 1944 har Historisk Samfund atter over 500 medlemmer. 1952 nærmer medlemstallet sig 600, og i året 1956 tæller Historisk Samfund ca. 630 medlemmer.

Historisk Samfunds til dato sidste kontingentforhøjelse, til 8,— kr., blev vedtaget på en ekstraordinær generalforsamling i december 1954. Denne sidste forhøjelse gav i regnskabsåret 1954—55 en samlet kontingentindtægt på ca. 4600,— kr. Men fremstilling af årbogen samme år androg knap 4000,— kr., og selv stats- og kommunale tilskud taget i betragtning har det være nødvendigt for Historisk Samfund at oparbejde en annonceindtægt.

I året 1950 modtog Historisk Samfund fra J. B. Estrups og Regitze Holstens fond en gave på 1000,— kr.

Godsejer, cand. theol. Jacob Estrup, Skaføgård, var i mere end tredive år medlem af Historisk Samfunds bestyrelse. Godsejer Estrup

har i disse år ydet Historisk Samfund store tjenester, og ofte lod han sin omfattende historiske viden komme samfundets medlemmer til gode.

Tildeling af gaven skete på hans fødselsdag, den 29. september. — Efter den første formand, redaktør Engelbert Drøhse og fru Thora Ingemann Drøhse, modtog Historisk Samfund et legat på 1000,— kr.: Redaktør Drøhse og hustrus legat.

Æresmedlemmer.

Hidtil har Historisk Samfund kun haft eet æresmedlem, idet generalforsamlingen i 1942 efter bestyrelsens forslag optog fru *Thora Ingemann Drøhse* som æresmedlem. Dette æresmedlemsskab blev tildelt fru Drøhse som en hyldest og tak — ikke mindst fordi fru Drøhse med stor takt, om end i det skjulte, virkede for, at Historisk Samfund kunne holdes gående også i nedgangstider.

Uden medlemmers og medarbejderes støtte kan Historisk Samfund ikke bestå, og i erkendtlighed af halvtreds års trofast medlemsskab har Historisk Samfund i anledning af jubilæet som æresmedlemmer optaget:

Fhv. gårdejer Aage Sørensen, Mellerup,
Gårdejer Niels J. Wester, Galten,
Fhv. gårdejer Chr. Søby, Bjergby,
Sagfører A. Olsen, Auning,
Sognefoged, gårdejer Severin Aborg, Skader, og
Lærer Peter Anton Petersen, Middelfart.

Optagelsen fandt sted under sommerudflugten til *Fyrkat*, den 22. september 1956. —

Historisk Samfund og fremtiden.

I jubilæumsåret 1956 har Historisk Samfunds bestyrelse følgende sammensætning:

Provst, mag. art. Vagn Riisager, Randers, (formand),
Lærer Ole Warthoe Hansen, Randers, (næstformand og sekretær),
Overbibliotekar, frk. Gertrud Glahn, Randers,
Fhv. gårdejer Aage Sørensen, Mellerup,
Godsejer, cand. jur. Aage Brask, Christianslund, Randers,
Ingeniør Chr. Schwensen, Trudsholm pr. Havndal,
Gårdejer, sognerådsformand Hans Qvotrup, Tvede,
Førstelærer N. J. Hansen, Enslev,
Journalist Johs. Rasmussen, Randers.

Talrige er de uløste opgaver rundt om i Randers amt, som venter på at blive løst, og som det er Historisk Samfunds opgave at bidrage til at løse. Historisk Samfund må prøve på at leve op til opgaven som »forskningsinstitut«, der samler, opbevarer og måske publicerer det indsamlede materiale. Derfor må tillidsmandsordningen udbygges effektivt, og derfor har man — sideordnet med Randers Museums *Byhistoriske Arkiv* — oprettet et *Amtshistorisk Arkiv*, hvis opgave det er at opbevare værdifulde billeder, dokumenter, breve m. m. fra Randers amt, som ellers ville gå tabt.

Historisk Samfunds virke er rettet mod fortiden. Dets hele eksistens har rod i den mangfoldige tradition, som hvert slægtled har efterladt — også i dokumenter, breve, billeder og mundtlig overlevering. Men Historisk Samfund er også levende nutid, og bestyrelsen stiler imod at gøre samfundet til en tidssvarende forening, der ikke alene søger at give sine medlemmer den sagligt set bedste orientering, men også at efterkomme de rimelige krav om service, som medlemmerne kan forvente af en moderne arbejdende organisation.

Historisk Samfunds arbejde gennem et halvt århundrede har krævet støtte, såvel økonomisk som arbejdsmæssigt, og med håbet om, at denne støtte også i kommende dage må blive samfundet rigelig til del, ønsker bestyrelsen lykke til og fremgang for Historisk Samfund i fremtiden.

